

3. Necesitatea unei soluții

În contextul european dificil al anului 2005, obținerea rapidă a acordului asupra perspectivelor financiare ale UE pentru perioada 2007-2013 devenise o urgență motivată de rațiuni politice, bugetare și practice. Din punct de vedere politic, UE avea nevoie să demonstreze că își menține capacitatea de acțiune și că respectă angajamentele politice asumate, inclusiv cele referitoare la finanțarea procesului de extindere. În egală măsură, amânarea acordului bugetar ar fi adâncit tensiunile deja existente între statele membre. Din punct de vedere bugetar, absența perspectivelor financiare făcea imposibilă planificarea multianuală în baza căreia funcționează politicile UE, o mare parte din bugetul pentru 2007 ar fi fost paralizată iar adoptarea bugetelor anuale ar fi fost dificilă (Tratatul de la Nisa prevede că, în absența perspectivelor financiare multianuale care să fie defalcate pe ani, UE va funcționa pe baza unor bugete anuale reprezentând 1,07% din VNB al statelor membre). În fine, în plan juridic și practic, multe din programele în curs de derulare expiră în 2006 și sunt necesare între 12 și 18 luni pentru adoptarea bazei legale a noilor programe iar dacă perspectivele financiare sunt adoptate prea târziu banii pentru primii ani nu mai pot fi cheltuiți efectiv.

În aceste condiții, trei erau scenariile de lucru după preluarea de către Marea Britanie, la 1 iulie 2005, a președinției semestriale a Uniunii : adoptarea bugetului comunitar în decembrie 2005, o soluție cu ocazia Consiliului European din martie 2006 sau obținerea acordului politic după această dată. În primul scenariu, liderii UE ar fi dat un semnal politic important privind funcționarea Uniunii, iar șansele lansării tuturor programelor începând cu ianuarie 2007 se mențineau intacte. Obținerea acordului bugetar în martie 2006 putea provoca unele întârzieri în implementare, în special pentru programele pe termen lung din care o parte n-ar fi putut fi lansate la 1 ianuarie 2007 ; situația nu ar fi fost totuși gravă, plecând de la experiența că și acordul pentru perspectivele financiare pe perioada 2000-2006 a fost obținut abia în martie 1999. Amânarea deciziei până în vara anului 2006 sau după ar fi avut însă consecințe distructive : pe de o parte, pentru că datele statistice în baza cărora se face proiecția bugetară sunt publicate de către Eurostat în luna martie a fiecărui an, deci toate calculele ar fi trebuit refăcute plecând de la noile cifre din martie 2006 – ceea ce ar fi indus un factor suplimentar de întârziere. Pe de alta parte, lansarea în 2007 a principalelor programe, în primul rând a celor de coeziune, ar fi fost compromisă

deoarece fondurile structurale (37% din bugetul UE), cele pentru dezvoltare rurală (6%), pentru cercetare și educație (6%) și o parte din acțiunea externă a UE (1% - democrație și drepturile omului) sunt alocate pe o bază legală elaborată, așa cum am menționat, cu 12-18 luni înainte; practic, jumătate din bugetul UE pentru 2007 ar fi fost paralizat. Nu ar fi fost afectate direct fondurile destinate agriculturii (37%), administrației (5,5%), ajutorului alimentar (3%) sau controlului vamal (1,5%). Amânarea obținerii acordului bugetar după martie 2006 ar fi creat și riscul real al unui « război » între instituțiile UE.

În toamna anului 2005, propunerile concrete pentru bugetul comunitar 2007-2013 aflate pe masa negociatorilor erau cele avansate de către Comisia Europeană (credite de angajamente în valoare de 994,253 miliarde Euro, reprezentând 1,21% din VNB al statelor membre), de Parlamentul European (974,837 miliarde Euro – 1,18% din VNB) și de fosta Președinție luxemburgheză a UE (871,514 miliarde Euro – 1,056% din VNB). Alături de plafonul bugetar, celalalt subiect al dezacordului era *rabatul* britanic. Obținut, așa cum am menționat, în 1984 de către fostul premier Margaret Thatcher, într-o perioadă când economia britanică se confrunta cu dificultăți, *rabatul* a continuat să crească odată cu creșterea bugetului UE deoarece se calculează procentual, astfel încât în 2003 « cecul » britanic era 4,7 miliarde Euro, iar în 2004 (după aderarea « celor zece ») de 5,4 miliarde Euro. Dacă procedura de calcul ar fi rămas neschimbată, pentru perioada 2007-2013 ar fi fost de 7,7 miliarde Euro anual, adică o creștere de 64% față de nivelul din 2003, reprezentând un total de 55 miliarde Euro pentru intervalul 2007-2013, în condițiile în care astăzi economia Marii Britanii este una dintre cele mai competitive din Europa.

Creșterea proporțională a *rabatului* ar fi depășit-o, în următorii ani, pe cea a bugetului UE-27 (*luând 2006 ca an de referință, în 2013 bugetul UE ar urma să fie cu 11% mai mare, în timp ce suma restituită Marii Britanii din contribuția sa ar fi crescut cu 31%, conform calculelor prezentate de către Dalia Grybauskaitė, comisarul european pentru buget, la 25 noiembrie 2005 în cadrul unei dezbateri organizate de către Centrul de Studii Politice europene din Bruxelles*). În fine, nevoia de bani mai mulți la bugetul UE este determinată substanțial de costurile extinderii UE : conform cifrelor Comisiei Europene, dacă în 2003 40% din *rabat* era plătit din fondurile pentru PAC, în 2013 45% din « cecul » britanic ar fi provenit din banii alocați extinderii UE. Un alt detaliu se referă la faptul că suma returnată Marii Britanii este completată la bugetul comunitar de către ceilalți membri. În 1999, partea

suportată de către primii patru contribuitori neți (Germania, Olanda, Suedia și Austria) a fost diminuată, astfel încât în prezent Franța și Italia « finanțează » 50% din *rabatul* britanic.

Am văzut principalele contribuții comparative în anul 2002 (UE-15). La nivelul anului 2005 (UE-25), țările care contribuie cel mai mult la bugetul comunitar sunt Germania, cu peste 21%, Franța – peste 17%, Italia – 14%, Marea Britanie – 12,5%. În termeni reali, după scăderea a ceea ce primește fiecare de la bugetul UE, Olanda este însă statul cu cea mai mare contribuție netă : 0,44% din VNB, urmată de Suedia cu 0,38% și Germania cu 0,33%, în timp ce Franța contribuie net cu 0,19% iar Marea Britanie cu 0,16%. Dar Parisul primește 23% din fondurile destinate PAC, iar Londra beneficiază de *rabatul* care reprezintă 66% din contribuția sa pe anul precedent, respectiv 5,4 miliarde Euro în 2004.